

Timo Ihamäki /kok: Lakialoite laiksi makeis- ja virvoitusjuomaverosta annetun lain kumoamisesta

Eduskunnalle

Aloitteessa ehdotetaan, että laki makeis- ja virvoitusjuomaverosta kumotaan ja näiden verojen perinnästä luovutaan. Verojen tuotto on valtiontaloudellisesti varsin vähäinen, mutta verot rasittavat etenkin lapsiperheiden elinkustannuksia ja suomalaista elintarviketeollisuutta. Sitä paitsi on osoitettavissa, että verojen poistamisesta aiheutuvat menetykset valtiontaloudelle ovat suhteellisen nopeasti korvattavissa tuotteiden kysynnän johdosta lisääntyneinä verotuottoina.

Hallitus ehdottaa valtion talousarvioesityksessä vuodelle 1999, että makeisverosta luovutaan. Sen sijaan samaan lakiin (laki makeis- ja virvoitusjuomaverosta, 1474/1994) kuuluva virvoitusjuomaveron poistaminen jätetään voimaan. Virvoitusjuomaveron tuotoksi arvioidaan kaikkiaan 180 miljoonaa markkaa eli saman verran kuin vuoden 1998 talousarvioesityksessä. Makeisveron tuottoarvio vuodelle 1998 oli 160 miljoonaa markkaa. Kaiken kaikkiaan makeis- ja virvoitusjuomaveron tuottaneen kuluvaan vuonna noin 1,5 % valmisteverojen kokonaistuotosta.

Virvoitus- ja makeisjuomaveron kuuluu kansallisiin valmisteveroihin, jotka sopivat huonosti Euroopan unionin sisämarkkinoille. Niiden kerääminen aiheuttaa oman byrokratiensa ja verot ovat hankalasti valvottavissa. Euroopan unionin komissio on jo kerran tehnyt Suomelle kyselyn virvoitusjuomaveron keräämisestä, ja monien asiantuntijoiden mukaan on vain ajan kysymys, milloin vero poistetaan.

Virvoitusjuomaveron kerätään 27 penniä litralta. Lisäksi tuotteen pakkauksista riippuen virvoitusjuomista voidaan kantaa lisäveroa 1 tai 4 markkaa litralta.

Virvoitusjuomaveron keräämistä perustellaan sekä valtiontaloudellisilla että ympäristönsuojelullisilla seikoilla. Lähemmin tarkasteltuna kumpikaan peruste ei ole kestävä.

Kuten edellä todetaan, on virvoitusjuomaveron tuotto suhteutettuna muiden valmisteverojen tuottoon häviävän pieni. Lisäksi on oletettavissa, että virvoitusjuomaveron poisto lisäisi vir-

voitusjuomien menekkiä ja menetys olisi suhteellisen pian korvattavissa arvonlisäveron ja tuloverojen kertymisen kautta.

Georgian valtionyliopisto Yhdysvalloissa on tehnyt selvityksen virvoitusjuomien valmisteveron poistamisen taloudellisista ja verotusvaikutuksista Irlannissa (Roy Bahl and Mary Beth Walker: Discriminatory Taxation of Carbonated Beverages: The Case of Ireland, February 1998). Valmistevero oli lähes 13 % tuotteen jälleennyntihinnasta. Irlannin hallitus poisti veron vuonna 1992, koska EU:n komission mukaan valmisteverotuksen harmonisointi on olennaisen tärkeää EU:n sisämarkkinoiden toimivuudelle. Kun vero poistettiin, virvoitusjuomien hinnat laskivat ja myyntivolyymi kasvoi. Jokaisesta 10 %:n hinnanalennuksesta myynti nousi 15 %:lla.

Kun virvoitusjuomien valmistevero poistettiin, se laski verotuloja. Kokonaistappio oli 16 miljoonaa Irlannin punttaa, mutta virvoitusjuomien lisääntynyt myynti veron poistumisen jälkeen tuotti valtiolle korvaavia verotuloja noin 4,5 miljoonaa Irlannin punttaa arvonlisäveron ja tuloverojen muodossa. Vähentyneiden verotulojen nettokertymäksi jäi noin 11,5 miljoonaa punttaa. Luvussa ei ole otettu huomioon kuljetusten, tukkukaupan ja jälleennyntin kautta lisääntyneitä verotuloja.

Myös Suomessa on tehty selvityksiä, joiden mukaan virvoitusjuomaveron poistamisesta koituva verotulon menetys korvautuu suhteellisen nopeasti arvonlisäveron tuotolla.

Suomessa virvoitusjuomaveron piiriin kuuluvat myös kotimaiset marjamehut sekä luonnon kivennäisvedet. Pullotettu talousvesi ei kuitenkaan ole virvoitusjuomaveron perusveron ja pakkausveron piirissä. Veroa ei myöskään kanneta Ranskasta Suomeen tuotavalta Evian-kivennäisvedeltä, koska sen kokonaiskivennäispiitoisuus on alle 500 mg/litra.

Kotimaisista luonnonmarjoista jalostettavien lisäaineettomien mehujen valmistamisella sekä

Heinolan lähellä sijaitsevan luonnon kivennäisvesilähteen hyödyntämisellä on merkitystä maa-seudun työllisyydelle. Virvoitusjuomaveron leikkaa tällä hetkellä kyseisten tuotteiden kannattavuutta ja menekkiä. Viranomaiset ovat kuitenkin useaan otteeseen todenneet, ettei EU-lainsäädäntö anna mahdollisuuksia kotimaisen marjamehun poistamiseen virvoitusjuomaveron piiristä. Ainoaksi mahdollisuudeksi näyttää siis jäävän virvoitusjuomaveron kumoaminen. Päätös siitä olisi marjamehujen ja Viqua-kivennäisveden kohdalla sukua hallituksen esitykselle poistaa makeisvero, koska EU:n komissio ei salli ksylitolin erikoiskohtelua.

Virvoitusjuomaveroon sisältyvää pakkausveroa perustellaan ympäristösyillä. Perustelut eivät ole kuitenkaan vakuuttavia, koska nykyisten järjestelmien ulkopuolelle on rajattu 65 % juomapakkauksista (maito, mehutiivisteet, pullotetut talousvedet).

Nykyisen pakkausveron voisi korvata esimerkiksi Ruotsin mallin mukaisella panttijärjestel-

mällä tai Alankomaissa käytössä olevilla ympäristösopimuksilla. Niissä jätteen tuottaja sitoutuu kierrätykseen ja uudelleen käyttöön, ja sopimukset on todettu ympäristön kannalta toimiviksi.

Virvoitusjuomilla on suuri kysynnän hintajousto verrattuna muihin juomiin. Se tarkoittaa, että pienetkin hinnanmuutokset vaikuttavat kysyntään. Oletettavaa on, että virvoitusjuomilla ja alkoholijuomilla on substitutiiovaikutuksia toisiinsa. Viinin alkoholiveroa alennettiin vuoden 1998 alusta ja paineet alkoholiverotuksen keventämiseen jatkuvat. Jos virvoitusjuomaveroa ei poisteta, se merkitsee, että virvoitusjuomien suhteellinen hinta alkoholijuomiin verrattuna nousee edelleen. Sitä ei voi pitää alkoholipoliittisista syistä perusteltuna.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että Eduskunta hyväksyisi seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

makeis- ja virvoitusjuomaverosta annetun lain kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan makeis- ja virvoitusjuomaverosta 29 päivänä joulukuuta 1994 annettu laki (1474/1994) sellaisena kuin se on osaksi laeissa 148/1996 ja 240/1998.

2 §

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 199 .

Helsingissä 24 päivänä syyskuuta 1998

Timo Ihamäki /kok